

DM MAGAZIN

A Duna barnás vize friss fódrozással fogadja tört tükrébe a Steindl Imre rajzasztalán fogant neogótikus, eklektikus palotát, a magyar parlament, jó nevén az Országház díszes épületét. E hullámok most látják először, hiszen szakadatlanul továbbsodródna és újak jönnek. Az ember ihletes elfogódottsággal mégis azt érzi: a történelem öröklátó hőmpolygése csattog és árad a parti köveknél, a toronyos ház lábánál.

A méretek országosan egyedülállóak. Hossza 268, szélessége 118, magassága a felső rakpart járdájától a kupola tetejéig 96 méter. Tíz belső udvara, huszonhét kapuja, huszonkilenc lépcsősora van, 691 terem és szobát, 250 irodát fogad magába. A díszlépcsőcsarnokban különösen feltűnik nyolc darab hat méter magas, egyenként négy-négy tonna súlyú, különleges vörösbarba svéd gránitoszlop.

A csúcsán három méter átmérőjű vörös csillag. Mégsem a külsőségek azok, amelyek megfogják a gondolkodó embert, ha belép a Házba, és a folyosón szembetalálkozik a hétköznapi tennivalója ügyében siető országgyűlési elnökkel, Apró Antalal, az Elnöki Tanács elnökével, Losonczy Pállal, vagy Lázár Györggyel, a kormány elnökével. Az ő hivatalaik, apparátusai működnek a Parlamentben, s itt dolgoznak még a miniszterelnökhelyettesek, Aczél György, Borbándi János, Marjai József, Székér Gyula. Kivétel csak Huszár István, aki a tervhivatal elnöke is, székhelye az Országos Tervhivatalban van.

A szemtanú és átélő hitelével tanúsíthatom, hogy nem a szönyeg pompája, az ornamentika csillogása, a sok ezer lámpájú csillárak ragyogása az, amely itt áthatja az ember szívét. Biztosan hatásosak ezek is, de végül is csak díszletek.

A gyalogos gróf szobra

A Ház történelmi drámája, igazán éneke megragadó.

Közel nyolcvan éve ereszkedett alá a Várhegy magasságából, az Uri utcából a lapályos, ember-sűrűségű Duna-partra, a Kossuth Lajosról elnevezett térre a magyar parlament. De Rákóczi, Kossuth, Károlyi Mihály szobrainak társaságában éppen csak három évtizede vörös igazán a fel-dúsult élet szimbólumaként a nemzet zászlajának pirosa, azóta tisztán fehér az igazság fehérje, s azóta zöld valóban a nép értelmes jövőjétől a remény színe.

1926 egyik nyári estéjén Faragó Kálmán borsodnádasi munkás, aki hasztalanul keresett kenyeret, országos vándorútja során ide keveredett a Duna partjára. Így beszélt erről idős korában egy öt faagató néorajzkutatónak:

— A Duna-parton sétáltam, amikor bealkonyodott. Gondoltam, megkeresem a Duna fenekét. Megzölyfött egy ember. Ugve maga facér? Van-e szállása? Ha nincs, jöjjön velem. El is vitt a Parlament melletti térre, ahol a nagy lónak a szobra állt. Ott a ló után a lónak a hasában, mert ismeretlen barátom ott adott szállást.

Andrássynak, az iszonyatos grófnak lovas szobra már nincs a helyén. Helyette — vagy ellen-kezően — egy gyalogos gróf szobra áll — Károlyi Mihályé —, aki akaratát, célját tekintve sem volt már úr, aki sokáimagával a század első felében azért cselekedett, hogy az egyszerű bölcsőjű embereké legyen az ország, azoké, akik többségben vannak, akik fenntartják a nemzetet, akik

igazságosak és akiknek történelmi jövőjük van.

Igy lett szobra neki az alkotmány háza előtt, Rákóczi és Kossuth társaságában.

Az alkotmányosságról különböző módon

Az Országház rangos napja kétségkívül az, amikor összeül az országgyűlés. Ilyenkor tűzik ki az épületre a legnagyobb lobogót. Az országgyűlés a legmagasabb rangú állami intézményünk: a Magyar Népköztársaság legfelsőbb államhatalmi, népképviselői szerve, az egyedüli törvényalkotó, a legfőbb állami politikai ellenőrző szerv — a nép alkotmányának őre.

Megkérdézttem egy parlamenti köztisztviselőt, a hétköznapiakon benndolgozó körülbelül négyszáz ember egyikét, mit mondana, ha csak néhány szóval kellene jellemeznie a Házban folyó hétköznapi hivatali, kormányzati munkát.

— Jó és igazságos törvényeket alkot az országgyűlés. A hétköznapi munka dolga elérni, hogy az országban ezek a jó és igazságos törvények uralkodjanak, hogy maradéktalanul érvényesüljön az alkotmányosság.

Ebben a válaszban van némi filozófia, van némi jogtudomány, államelméleti nézőpont.

Jeszenszki Gábor, a fiatal építőmunkás, a Nyírség egyik országgyűlési képviselője más közélettel, személyesebb megjelöléssel beszél arról a történelmi valóságról, amely szerint az ország Háza ma egvet jelent a nép, a teljes nemzet Házával, amely szerint az alkotmány többé nem díszmagyaros fikció, hanem élő és érvényesülő jelenség.

— A legfontosabb jogokat mondhatom magaménak és velem együtt az ország minden állampolgára. Élni tudok és munkám van. Azok a családok tudják ezt igazán átérzeni, akik az ország korábbi történetében háborúban és békében mindig csak közkatonák voltak, először haltak meg és először veszítették el a kenyérüket. Élet és munka nélkül mit ér az ember? Semminek, feleslegesnek tarthatja magát, és minden más joga, vagy állítólagos joga csak hazugságra épülhet.

— Régen azt mondták volna rám, hogy kőműves vagyok, aki varjúból főzi a levesét. Most építőmunkás vagyok. A legnagyobb emberi jog, az élethez és a munkához való jog az én nyelvemre lefordítva azt jelenti, hogy házakat építünk. Ezekről mi döntünk, és ezeket a házakat mi rendezzük be. Hol jól, hol rosszul. De a hiba és a felelősség is a mienk. Erre is azt mondom: erre is jogunk van, ez is a mi jogunk!

Nem kímélve a kormányzati munkát

Egy házban — a Parlamentben — székel az országgyűlés, és tartja üléseit a Minisztertanács. Az egyik a legfőbb államigazgatási szerv. Mi a viszonyuk egymáshoz? Van-e valami közük egymás munkájához?

Mindkét intézmény ülésterme a fő emeleten, egy szinten van, de az államelmélet lépcsőjén a magasabb, a legmagasabb fokon az országgyűlés áll.

Ez elvileg azonnal áttekinthető, ha valaki elolvassa az Alkotmány sorait: az országgyűlés megvitattja és jóváhagyja a kormány programját, teljesítéséről beszámoltatja a miniszterelnököt, részterületeiről a minisztereket, meghatározza a kormányzás kö-

vetendő irányvonalát. Meghatározza a népgazdasági tervet, megállapítja az állami költségvetést és jóváhagyja végrehajtását. Nemzetközi szerződéseket erősít meg. Megválasztja a Népköztársaság Elnöki Tanácsát, a Minisztertanácsot, a Legfelsőbb Bíróságot, a legfőbb ügyészt, miniszteriumokat létesít vagy szünteti meg. Az országgyűlés ellenőrzi az alkotmány megtartását, megsemmisíti az állami szerveknek alkotmányba ütköző, vagy a társadalom érdekeit sértő rendelkezését.

És a gyakorlatban? Igen sok érvényesítési formája van.

Most tekintsünk csak az egyikre. Az élet valóságát állandóan vizsgáló, az élet sürüjében élő és dolgozó képviselő, aki maga is munkás, termelőszövetkezeti tag, orvos, jogász, vagy tanár, a tapasztalatait összegyűjtve szólásra emelkedik a parlamenti ülésen. Ne gondolja senki, hogy ott hájjal kenetik egymást és a kormányzatot a képviselők. Olvassunk csak bele a legutóbbi ülészek jegyzőkönyvébe!

Cservenka Ferencné, Pest megye:

— Jó néhányszor tanasztalható, hogy fontos, a népgazdaság egészére is hatást gyakorló döntések végrehajtása, miniszteriumi elveztetések, újabb és újabb vizsgálatok címén elhúzódnak. Az egyik tárca észrevételétől a másikig olykor sok hónap telik el. Hatékonyabb ügyintézkést kell megkövetelni a vezetőktől, minden szinten!

Juratovics Aladár, Csongrád megye:

— Gvorszáni kell az új szénhidrogénmezők üzembe helyezését, és nem szabad előfordulnia, hogy két-három évet vesznek igénybe a különböző engedélyezési, tervezési, pénzügyi, kivitelezési munkák!

Klaukó Mátyás, Békés megye: — Fordítson a Minisztertanács még nagyobb gondot az országgyűlési vitákban elhangzott javaslatok megvalósítására. Egyes javaslatok figyelembevételénél és kérdések megoldásában szubjektívizmus tanasztalható.

Tollár József, Zala megye: — Annyi az iránvító hatás, annyi felé tartozik egy szakágazat, annyi felé oszlanak meg a döntési hatáskörök, hogy ha minden főhatóság egyet akarna, akkor sem lehetne megfelelő összehangot teremteni. Sajnos, az esetek többségében az érdekeltségek is más-más irányba hatnak.

Szigorú határozat

Az országgyűlési tanácskozást követő minisztertanács ülés minden esetben kormányhatározatot fogad el a képviselői javaslatok, észrevételek megvizsgálására, intézésére, a javaslatok lényegének és a felelős miniszter nevének megjelölésével. Erről a határozatról a sajtó is tudomást szerez. A rádióknak szinte állandó rovata: mi teljesült a képviselői javaslatból?

Nagyon fontos országgyűlési intézmények az úgynevezett bizottságok. Tíz hivatalos bizottsága van a parlamentnek, átfogják az élet teljes területét. Erős jogaik vannak: beszámoltathatják a minisztereket is. A bizottsági üléseken — amelyeken a világon egyedül nálunk vehetnek részt és tudósíthatnak szabadon az újságírók —, mondom, e bizottsági üléseken még hevesebb, szenvedélyesebb a vita, mint a némileg ünnepélyesebb nagy ülésszakon. Itt emberek szemtől szembe, tények ténvekkel ütköztetve vitáznak arról: hogyan lehetne jobban, eredményesebben, hatékonyabban dolgozni az ország javára.

Egyetlen dologban nincs vita: hogy az ország javára kell cselekedni. S az országban mindenki hazánk nénet érti már.

Valahogy így, a szó szerénységével evz aprócska tükröt mutatva, valahogy így él az Országház, így lüktet a magyar állami élet szíve.

A köznapi munkához köznapi lehetőségek állnak rendelkezésre: postahivatal, fodrász, üzemi étkezdé, telefonközpont, gánszobák, fénymásoló műhelyek. Csak az irodák szűkösek, hiszen a Házat annak idején csak reprezentációra és nem munkára építették.

Maga a tervező, Steindl Imre sem gondolt arra, hogy az ország Háza egyben a munka háza is lesz.

SOLTÉSZ ISTVÁN

Simai Mihály

Egész

hús-vér-anyag testvér-anyag
fölszaggatnak a sugarak

hasítanak szabadnak varrnak
egész test-lázak egysejt-forradalmak

virraszt a létezés egén
a kromoszóma és a gén

páncélosok a mindenség-jeget
atomjaid feltörök kérgedet

szél fölragad fénv elvarázsol
— kizuhansz a végső magányból

most láthatod a csapda nyitja
te magad vagy — benned a titka

feledni ha tudsz — feledd nyitva
— nem teheted csak mindent-tudva

csak mindent-tudva mindent-téve
csak magányodba beleégve
tudsz kitörni a mindenségbe

anyag hús-vér tűz-fény anyag —
le és föl mintha mérlegen

szernentinek spirál-utak
eszélősség és értelem

szersed szégyelld éld öld magad
testedet véredet fogadd

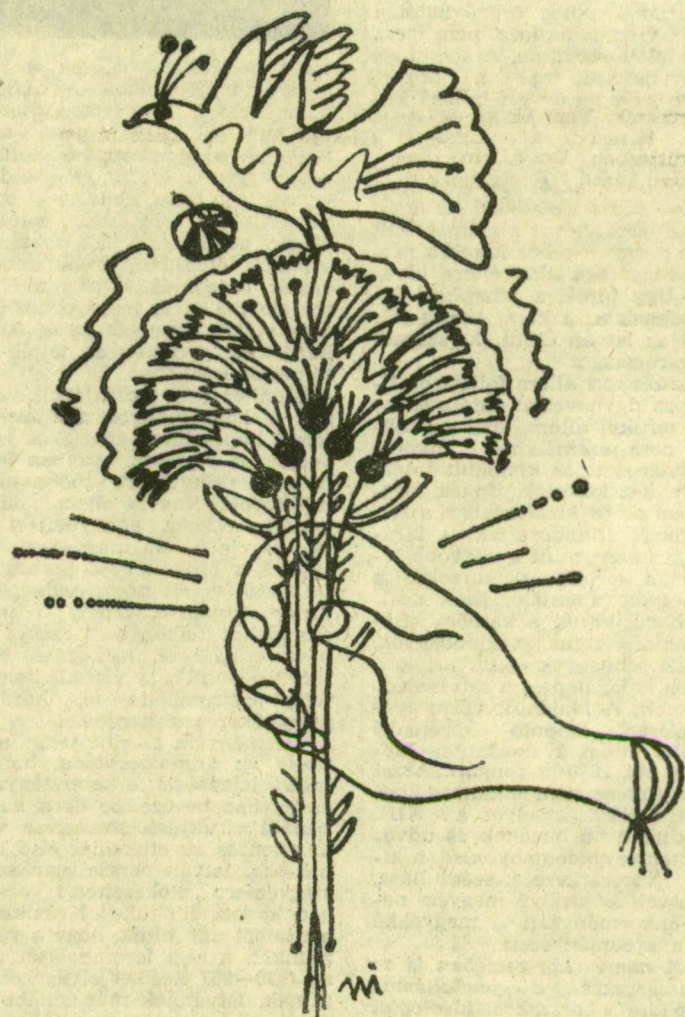
testvéreddé amíg lehet
míg csillagzik lélegzeted

egy test egy vér vagy az Egésszel
mért égsz ha teljesen nem égsz el

s mért égsz el teljesen ha nem
tesz magjává a végtelen

hajadat a holdfény befonja
ujjaid a napfény beforrja

gerinced ég-gyűrűs világfa
csillagokkal borul virágba.

HINCZ GYULA RAJZA

Pátkai Tivadar

Juss, 1947

apám szőlőkarónak faragott
súlykolt e földbe: nincse

napon nem lombozódhatom
tél nem tántorít el

állok órátlán időben
csak a tőkék forradalmát félttem

cigánymeggy szirmoz olykor
kacsok karolnak: nyár van.

de tűzre ha megérek
jó tűzre érjek meg

körém kucsomás istenek ülienek
hadd melengessék tenyerüket!